

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
bureauonderzoek en boringen aan de
Grintweg in Breda, gemeente Breda
(N.-Br.)**

J. Vanden Borre

ARC-Rapporten 2004-46

Groningen
20 september 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In opdracht van Vestas-Nederland Windtechnologie bv heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van een bureauonderzoek en boringen uitgevoerd in de gemeente Breda. Op het terrein, dat volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) in een gebied met een lage archeologische verwachting ligt, worden twee windturbines gebouwd. Per windmolen wordt een terrein van 10 bij 10 meter verstoord ten behoeve van de fundering van de windmolen. Deze uitbreiding bedreigt het mogelijk waardevolle bodemarchief. Het booronderzoek werd op 22 juli 2004 uitgevoerd door drs. B. Silkens en drs. J. Vanden Borre. Voorafgaand aan het veldwerk werd een bureauonderzoek uitgevoerd.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzochte terrein ligt ten noorden van Breda iets ten oosten van de snelweg A16. In het zuiden en het oosten wordt het terrein begrensd door de Grintweg en de Kluisstraat.

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2004/165
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Breda
Plaats	Breda
Toponiem	Grintweg
Kaartblad	44C
Coördinaten	404.000/108.000
Periode	—
Type object	—
Type bodem	Zand
Geomorfologie	Dekzandrug

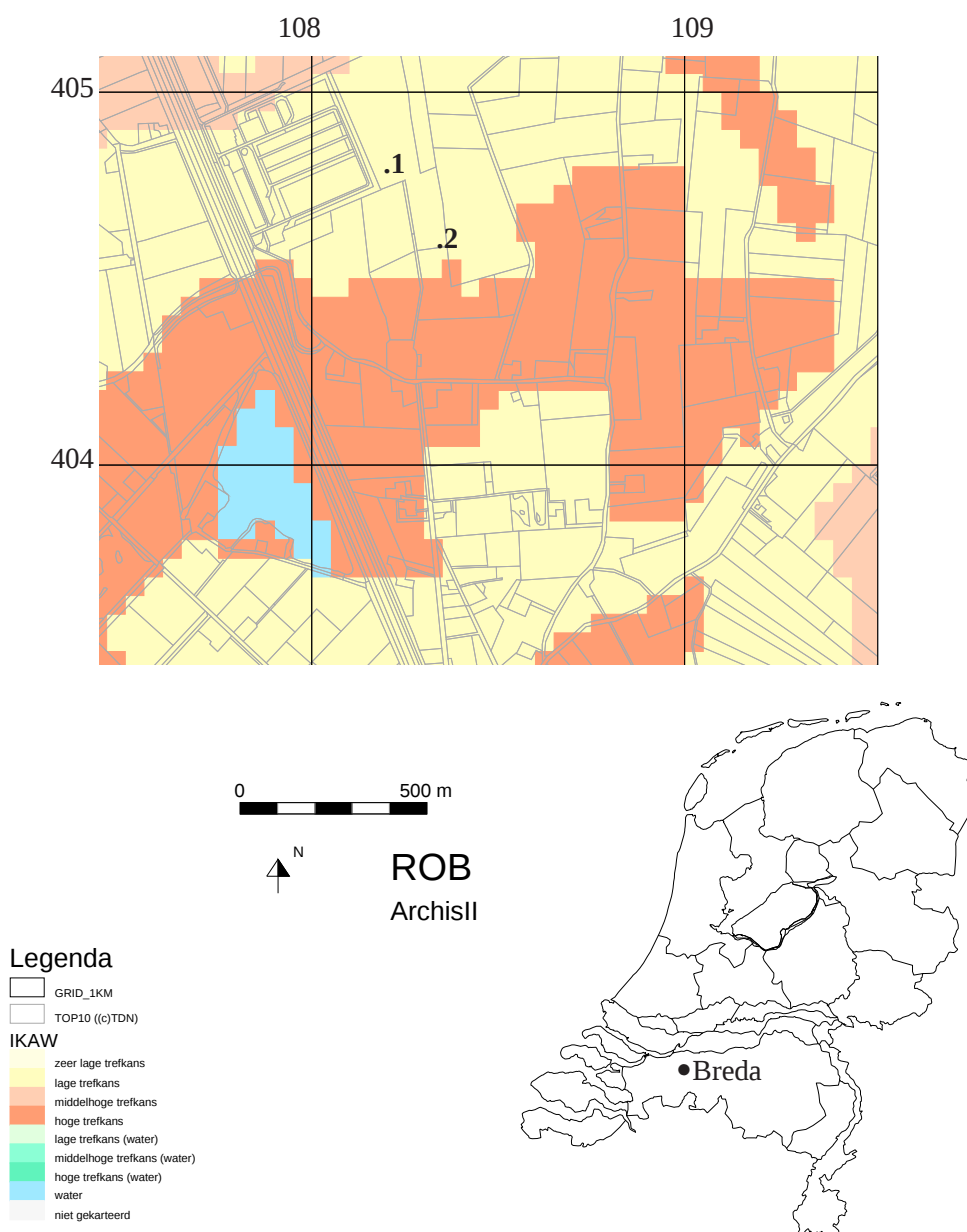

1.4 Doel van het onderzoek

Het onderzoek heeft als doel te bepalen of bij de bouw van de windturbines eventueel aanwezige vindplaatsen worden verstoord of vernietigd.

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken zijn op het onderzoeksterrein twee boringen gezet, één boring op de plaats van elke windturbine (afb. 2). De boorkernen werden zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens werd het sediment gezeefd

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied met de locaties (nrs. 1 en 2) van de te bouwen windmolens (bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Archis II, 20 september 2004).

over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. Hierbij werd gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 20 cm. Tevens werd een oppervlaktekartering uitgevoerd. Het onderzochte terrein wordt op dit moment gebruikt als weiland.

2 Resultaten

2.1 Bureauonderzoek en geo-archeologische context

Volgens de bodemkaart van Nederland (kaartblad 44 west) en de geomorfologische kaart ligt het terrein op een zandbodem van de Formatie van Twente. De archeologische verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) laag (afb. 1). In de buurt van het onderzochte terrein is bij een booronderzoek door RAAP Archeologisch Adviezbureau middeleeuws aardewerk gevonden (Archis-vondstmelding 139426).

2.2 Bodemopbouw

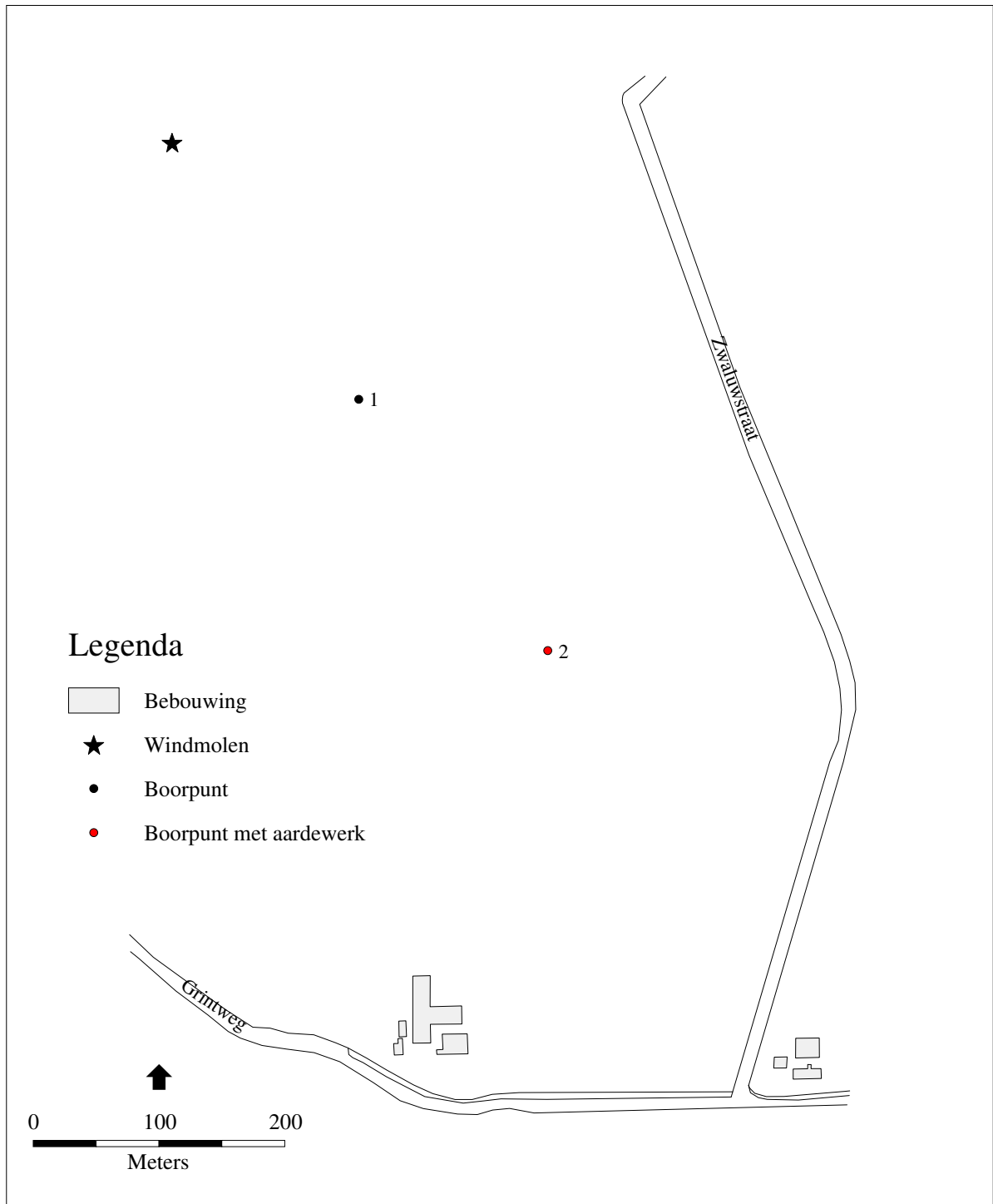
De gehele bodem bestaat uit zwak siltig zand (bijlage 1). In boring 1 is sprake van een verstoorde bodemopbouw. De bouwvoor ligt onmiddellijk op een gele zandbodem, de C-horizont. In boring 2 is een bodempodzol terug te vinden. Op 60 cm beneden maaiveld bevindt zich een geel zand (C-horizont). Daarboven ligt een 10 cm dikke B-horizont (ijzeraanreikingslaag). Daarop rust een lichtgrijsbruine E-horizont. De bovenste 30 cm bestaat uit de A-horizont, grijsbruin van kleur, momenteel voor een deel bestaande uit de bouwvoor.

2.3 Vondsten

Tijdens het archeologische onderzoek is in boring 2 een stukje aardewerk gevonden op 45 cm diepte in de E-horizont (bijlage 1). Het aardewerk is voor een deel verbrand, sterk verweerd en daardoor niet determineerbaar.

3 Conclusies

Uit het onderzoek blijkt dat op het terrein waar boring 1 is gezet, reeds een deel van het oorspronkelijke loopvlak verdwenen of weggegraven is door landbouw of ruilverkaveling. Daarom wordt in boring 1 geen A- of E-horizont aangetroffen. Het terrein waar boring 2 werd gezet, laat een intact podzolprofiel zien. Bovendien is tijdens het onderzoek op deze plaats een archeologische vondst gedaan, in de vorm van een stukje aardewerk. Deze locatie kan dus archeologisch interessant zijn.

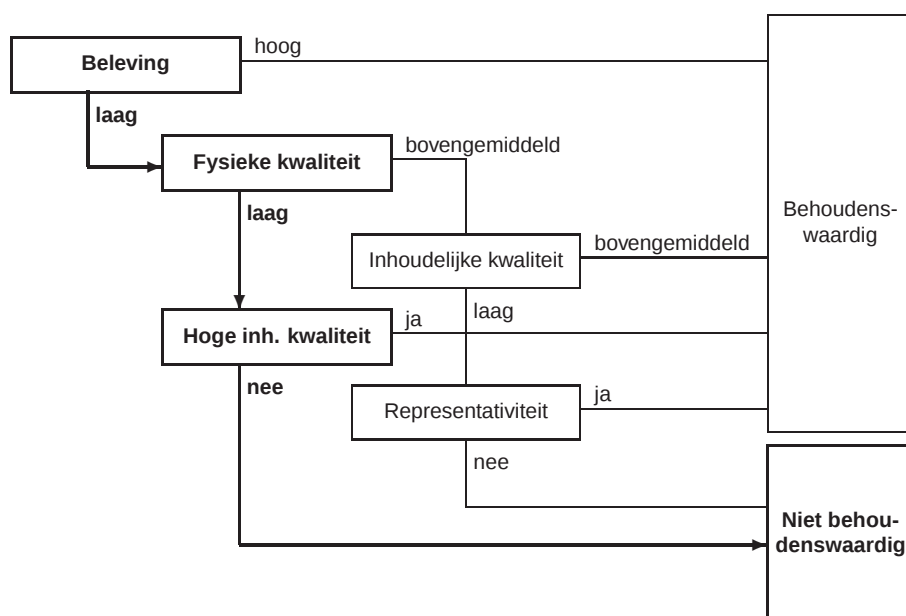
Afbeelding 2 Het onderzoeksterrein met de boorpunten (kaart B. Schomaker).

4 Waardering volgens KNA 2.0

Hieronder vindt u de waardering van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitleg van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden vindt u in bijlage 2. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, staat de website van het College voor de Archeologische Kwaliteit tot uw beschikking (www.cvak.org). U vindt de documentatie voor deze waardering onder 'KNA: inventariserend veldonderzoek'.

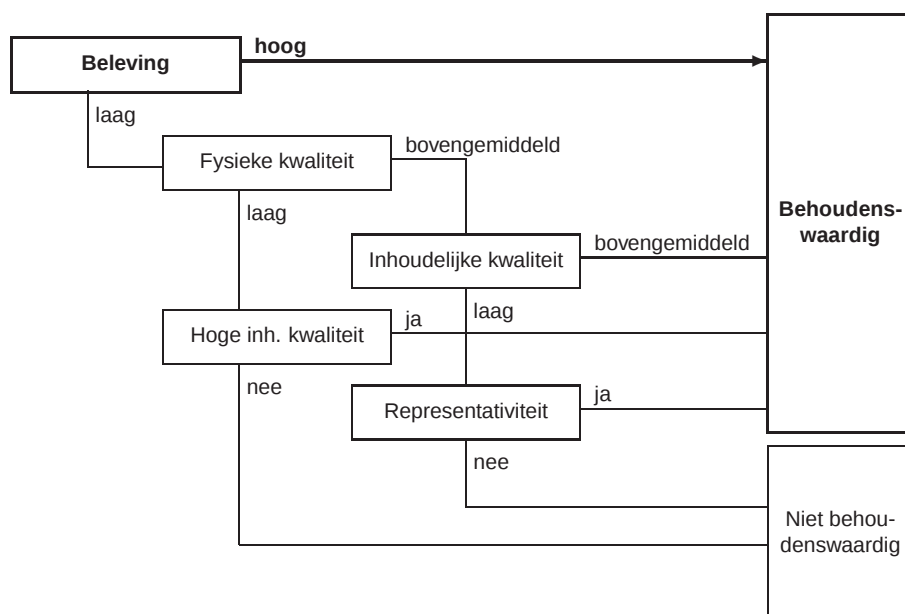
Locatie 1

<i>Beleving</i>	opmerkingen	
schoonheid	–	
herinneringswaarde	–	
<i>Fysieke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
gaafheid	1	
conservering	–	
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
zeldzaamheid	1	
informatiewaarde	1	
ensemblewaarde	1	
representativiteit	–	

Locatie 2

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	
herinneringswaarde	–	
<i>Fysieke kwaliteit</i>		score opmerkingen
gaafheid	3	
conservering aardewerk	2	
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		score opmerkingen
zeldzaamheid	2	
informatiewaarde	2	
ensemblewaarde	–	
representativiteit	–	

5 Aanbeveling

Op het terrein van boring 1 hoeft geen archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden. Het terrein waar boring 2 is gezet, kan archeologisch interessant zijn. De bodemopbouw is intact en er is een archeologische indicator aangetroffen. Volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 2.0, is het terrein behoudenswaardig. Aangezien het om een zeer klein terrein gaat en dit booronderzoek niet kan uitwijzen of er zich werkelijk sporen van archeologische betekenis op de plaats van de toekomstige windmolen bevinden, wordt de opdrachtgever aanbevolen op dit terrein een archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren. Dit vervolgonderzoek kan bestaan uit een archeologische opgraving met beperkingen, bestaande uit de aanwezigheid van een archeoloog op het moment dat er gegraven gaat worden.

Bijlage 1 Boorstaten

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

h2 matig humeus Zs1 zand, zwak siltig

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Zs1	h2	geleidelijk	donkergrijsbruin	bouwvoor
90	Zs1		geleidelijk	geel	C-horizont, Formatie van Twente
125	Zs1			witgeel	Formatie van Twente

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Zs1	h2	geleidelijk	grijsbruin	bouwvoor, aardewerk op 45 cm
50	Zs1		geleidelijk	lichtgrijsbruin	E-horizont, Formatie van Twente
60	Zs1		geleidelijk	roodbruin	B-horizont, Formatie van Twente
230	Zs1			geel	C-horizont, Formatie van Twente

Bijlage 2 Waarderingscriteria conform KNA 2.0

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>	scores	opmerkingen
gaafheid	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaafheid sporen; ruimtelijke gaafheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	scores	opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachrone context (voorkomen van monumenten uit opvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context (fysisch- en historischegeografische gaafheid van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart